

Anna Wróblewska

nauczycielka języka polskiego i terapeutka

Zespół Szkół Ogólnokształcących

ul. Kopernika 13, 11-130 Orneta

Orneta, 21 lipca 2004 roku

Typ zajęć: korekcyjno-kompensacyjne

Poziom nauczania: gimnazjum

Klasa: I

Grupa: 6 osób

I. TEMAT: Utrwalenie obrazu graficznego wyrazów z „ż” niewymiennym

II. ZAŁOŻENIA METODYCZNE

Cele:

- usprawnianie funkcji analizatora wzrokowego,
- ćwiczenie pamięci wzrokowej i spostrzegawczości,
- usprawnianie koordynacji wzrokowo-słuchowo-ruchowej,
- ćwiczenie funkcji kinestetyczno-ruchowych.

Czas pracy: 1,5 h

Pomoce:

- duży arkusz papieru,
- kartoniki z wyrazami i obrazkami,
- kredki,
- *ORTOGRAFFITI 5. Pisownia wyrazów z „ż” niewymiennym*,
- karty pracy dla uczniów z pełnym tekstem (bez luk) wiersza *O przekornym żaku*, *ORTOGRAFFITI 5*, s. 61,
- zestaw obrazków dla każdego ucznia ze zwierzętami posiadającymi w nazwie „ż”,
- kartoniki z wyrazami zawierającymi luki sylabowe oraz puste kartoniki wielkości luk,
- karty pracy ze schematami wyrazów.

III. PRZEBIEG ZAJĘĆ

Faza organizacyjno-mobilizująca

1. Uczniowie wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia kinezylogii edukacyjnej.

Źródło: Paul E. Dennison, Gail E. Dennison, *Gimnastyka mózgu*, skrypt wydany przez Międzynarodowy Instytut Neurokinezyjologii.

Przykładowe ćwiczenia:

a) Ćwiczenia naprzemienne – ruch polega na jednoczesnym wymachiwaniu ręką i przeciwną do niej nogą: prawa ręka dotyka lewego kolana, lewa ręka – prawego. W ten sposób równocześnie są aktywizowane obie półkule mózgu. Ćwiczenia te stanowią także doskonałą rozgrzewkę przed dalszą gimnastyką.

b) Leniwe ósemki – rysowanie leniwej ósemki umożliwia płynne przekraczanie wzrokowej linii środkowej, aktywizując równocześnie prawe i lewe oko oraz prawe i lewe pole widzenia. Znak ósemki powinien być zakreślany tak, aby punkt przecięcia linii znajdował się na wysokości wzroku. Dla ułatwienia nauczyciel może narysować ósemkę na tablicy, a uczniowie w powietrzu będą wodzić palcem po śladzie. Uczniowie przybierają jak najwygodniejszą dla siebie pozycję, dostosowując szerokość i wysokość rysunku do swoich możliwości (wykorzystują pełny zasięg ramion, zwiększając zakres pola widzenia). Zaczynają od prawej ręki, poczynawszy od dowolnego punktu. Ważne jest jednak, żeby ręka poruszała się w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara: w górę i dookoła, zataczając pętlę, następnie z punktu znajdującego się na wysokości pasa, tym razem zgodnie z kierunkiem wskazówek zegara, zakreślając pętlę w górę i dookoła, wracając do punktu przecięcia się linii toru ósemki. Ćwiczenie należy powtórzyć co najmniej trzy razy każdą ręką.

c) Sowa – to ćwiczenie, które zmniejsza napięcie szyi i ramion, powstające na skutek spinięcia się w czasie czytania, pracy wymagającej koordynacji rąk i oczu. Ćwiczenie to wydłuża mięśnie szyi i ramion, przywraca szereg czynności mózgu, ułatwiając dotarcie do niego energii oraz usprawniając działanie układu krwionośnego. To wszystko pozwala na lepszą koncentrację, szybsze i efektywniejsze zapamiętywanie. Ćwiczenie polega na tym, że uczeń odwraca głowę powolnym ruchem w bok, utrzymując ją przez cały czas na tej samej wysokości (przesuwa podbródek w jednej płaszczyźnie). Sięga głową w lewą i prawą stronę, za każdym razem coraz dalej. Aby nie napinać mięśni karku, przytrzymuje ręką ramię (lewą ręką prawe ramię, prawą ręką – lewe). Nabiera powietrza i podczas przesuwania głowy wydycha je, naśladując odgłos sowy. Na koniec pochyla w czasie wydechu głowę i rozluźnia mięśnie karku.

2. Chętni uczniowie przypominają znane im zasady pisowni wyrazów z „ż” – nauczyciel zapisuje je na dużym arkuszu papieru i zawiesza na tablicy.

3. Chętni uczniowie czytają kolejno na głos przygotowany przez nauczyciela wiersz *O przekornym żaku* (nauczyciel wykorzystuje tekst znajdujący się w ORTOGRAFFITI 5, s. 61, natomiast uczniom rozdaje wcześniej przygotowany tekst bez luk), zadaje pytania sprawdzające zrozumienie treści, na przykład.:
 - O kim jest mowa w wierszu?
 - Co dziwnego robił bohater?
 - Kogo żak doprowadził do złości?
 - Jak został ukarany?
4. Uczniowie wykonują ćwiczenie 55 b, s. 62, ORTOGRAFFITI 5.

Klucz dla nauczyciela:

oręż – 1. narzędzie walki; broń, uzbrojenie; sposób, środki zwalczania czegoś, występowanie przeciw komuś lub czemuś; 2. siły zbrojne; 3. poroże samca jelenia; **żłób** – 1. podłużna skrzynia, koryto, w które nakłada się paszę dla koni, bydła; 2. podłużne wyżłobienie w ziemi, w skale, dolina; **szambelan** – urzędnik na dworze francuskim, potem także na dworach innych państw europejskich.

Faza intensywnej i efektywnej pracy terapeutycznej

1. Nauczyciel wręcza uczniom obrazki ilustrujące niektóre wyrazy oraz paski z zapisanymi wyrazami (żak, łyżwy, łyżka, nóż, zboże, żłób, róża, wieża, drożdże, księżyc, jeź) występujące w wierszu *O przekornym żaku*. Czyta wolno tekst, a uczniowie wyszukują w zestawie tych ilustracji, których nazwy się pojawiły. Po wysłuchaniu tekstu i ułożeniu obrazków uczniowie przyporządkowują im podpisy. Ćwiczenie ma na celu kształtowanie związków słuchowo-wzrokowych i utrwalenie obrazu graficznego wyrazów z „ż”.
2. Uczniowie wspólnie z terapeutą uzupełniają tekst wiersza – ćwiczenie 55 a, s. 61, ORTOGRAFFITI 5.

Klucz dla nauczyciela:

żył, żak, przeszedł, łyżew, używał, łyżką, nożem, orężem, zboże, książęcej, służył, żłoby, róży, obrażone, żartem, rżały, nienażarte, wieżę, drożdzy, włożył, świeżych, należy, aż, księżycy, każdy, jeża, włożył, łoże, książę, niebożę, zażarty, że, żarty, żeby, żak, spoważniał, przeżył, przypadki, przekora, rzadki.

3. Uczniowie samodzielnie wyszukują w tekście wiersza wyrazy z „ż” i podkreślają je pomarańczową kredką. Następnie dzielą podkreślone wyrazy na sylaby i zapisują je w zeszytach. Sylabę zawierającą „ż” zaznaczają kolorową kredką, na przykład **ża**-ku, **żak** – wyraz jednosylabowy, ły-**żew**, u-**ży**-wał, itd.

4. Uczniowie uzupełniają luki sylabowe w podanych wyrazach. Otrzymują kartoniki z wyrazami z luką oraz puste małe kartoniki (wielkości luki). Uczniowie wpisują odpowiednią sylabę na małych, pustych kartonikach i uzupełniają lukę w odpowiednim wyrazie, na przykład:

łyżwy	łyżka	oreź	książęcej
<input type="text"/> wy	<input type="text"/> ka	<input type="text"/> reź	<input type="text"/> żęcej
łyż <input type="text"/>	łyż <input type="text"/>	o <input type="text"/>	książ <input type="text"/> cej
			książę <input type="text"/>

Na podstawie tabeli uczniowie dobierają wyrazy, łącząc je w związki wyrazowe. Głośno je odczytują i zapisują w zeszycie.

krajać	żak
młócić	zboże
płatki	rzały
konie	zażarty
gniew	róży
przekorny	nożem

5. Uczniowie odczytują kolejne zdania tekstu ze strony 61, przyglądają się ilustracji, aby zapamiętać jak najwięcej szczegółów odpowiadającym wyrazom, w których wystąpiło „ż”. Następnie wypisują zapamiętane wyrazy z „ż” według określonych kategorii, na przykład rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki. W tym celu nauczyciel przygotowuje kartę pracy, umieszczając na niej schematy wyrazów. Do tych schematów uczniowie wpisują wyrazy, które zapamiętali.

Przykładowe schematy:

rzeczowniki	przymiotniki
<input type="text"/> ł <input type="text"/> y <input type="text"/> ż <input type="text"/> k <input type="text"/> a	<input type="text"/> k <input type="text"/> s <input type="text"/> i <input type="text"/> ą <input type="text"/> ż <input type="text"/> ę <input type="text"/> c <input type="text"/> a
<input type="text"/> n <input type="text"/> ó <input type="text"/> ż	<input type="text"/> z <input type="text"/> a <input type="text"/> ż <input type="text"/> a <input type="text"/> r <input type="text"/> t <input type="text"/> y

Ćwiczenie to ma służyć rozwijaniu pamięci wzrokowej, słuchowej i usprawnianiu grafomotoryki.

7. Uczniowie wykonują ćwiczenie 55 d, s. 62, ORTOGRAFFITI 5.

Klucz dla nauczyciela:

dżokej, dżojstik, jeżdżę, dżungla, dżudo, dżez, gwizdżę, dżdżyc, dżentelmen, dżuma, dżinsy.

Faza relaksująco-odprężająca

Nauczyciel proponuje wykonanie następujących ćwiczeń:

- a) Krążenie szyją – uczeń wykonuje okrążenie powolnym delikatnym ruchem, nie zapomina o regularnym oddychaniu. Przenosząc głowę od jednego do drugiego obojczyka powinien się wystrzegać napinania mięśni.
- b) Oddychanie brzuszkami – oczyszczenia płuc można dokonać przez bardzo powolne wydmuchiwanie powietrza (jakby się utrzymywało w powietrzu ptasie piórko). Ręce odpoczywają ułożone na dolnej części brzucha, unoszą się i opadają zgodnie z jego pracą. Wydychając powietrze uczeń liczy w pamięci do trzech. Wstrzymuje oddech i ponownie liczy do trzech. Powtarza ćwiczenie. Liczenie można zastąpić rytmiczną muzyką.
- c) Energetyczne ziewanie – opuszcza powoli dolną szczękę, udając, że ziewa. W czasie masażu stawu skroniowo-żuchwowego (poczucie go pod palcami, przy otwieraniu i zamykaniu szczęk) wydaje głęboki, relaksujący odgłos ziewania. Powtarza ćwiczenie 3–6 razy.

Faza podsumowująco-utrwalająca

1. Uczniowie wybierają z tekstu wiersza dowolne wyrazy z „ż”, a następnie mają za zadanie ułożyć i opowiedzieć historię przy użyciu jak największej liczby tych słów.
2. Jeden z uczniów odczytuje zasadę ortograficzną, której treść na początku zajęć zawieszono na tablicy.
3. Praca domowa: ćwiczenie 55 e, s. 63, ORTOGRAFFITI 5.